

göndererek pişman olduklarını ve kendilerine Kahire'de oturma izni verilmesini istediler. Kendilerine beş yıldır birikmiş vergi borçlarını ödemeleri gerektiği, bu şart yerine getirildikten sonra padişah nezdinde aracılıkta bulunulacağı bildirildi. Ancak Kölemen beyleri ansızın Kahire'ye girip İsmâil Bey'in konağına yerleştiler. Vali İzzet Paşa durumu İstanbul'a arz edince İstanbul'dan eski tarihli فرمانlar yazılıp vergilerini vermek şartıyla suçlarının affedildiği belirtildi, böylece devlet istediklerini yapmak zorunda kaldı. Fakat İbrâhim ve Murad beyler verdikleri sözde durmayarak halkı yine ağır vergilerle ezmeye başladılar. Bu baskılardan ulemâsının önderliğinde ayaklandı ve beyleri kendileriyle bir anlaşma yapmaya zorladı (Cebertî, II, 166-167).

Fransızlar'ın 1213'te (1798) İskenderiye'yi işgal ettikleri haberini İstanbul'a İbrâhim ve Murad beyler bildirdiler. Bu arada Kahire'de yapılan toplantı sonunda Fransızlar'a karşı savaşılmasına, İbrâhim Bey ile Vali Ebû Bekir Paşa'nın Kahire'de kalmasına, Murad Bey'in ise ordunun başında işgalcilerin üzerine yürümesine karar verildi ve sefer hazırlığına başlandı (Cevdet, VI, 328-329). Daha sonra Murad Bey 20.000 kişilik bir kuvvetle yola çıktı. Fakat o güne kadar düzenli bir orduyla savaşmamış tecrübesiz fellâhlardan oluşan Murad Bey'in ordusu Fransız güçleriyle Kahire yakınlarında Piramitler bölgesinde karşı karşıya gelince yenildi. İbrâhim Bey, Hanka ve Sâlihiyye muharebelerinden sonra Suriye'ye kaçtı ve bir süre Gazze'de kaldı; Napolyon'un Filistin'e yaptığı sefer sırasında daha kuzeye çekildi. Murad Bey ise Fransızlar'la anlaşarak Saîd bölgesinde kaldı (a.g.e., VII, 88-89). Bir müddet sonra İbrâhim Bey, Veziriâzam Yûsuf Paşa'nın ordusuyla birlikte Mısır'a geri döndüyse de Heliopolis civarında yapılan savaşta Fransızlar'a tekrar yenildi.

Murad Bey'in 1216 Muharreminde (Nisan 1801) vebadan ölmesi üzerine (Cebertî, II, 523) İbrâhim Bey yalnız kalmış, bu arada Fransız işgali Kölemenler'in dağılmasına sebep olmuştu.

Fransızlar'ın Mısır'ı terketmesinden sonra İbrâhim Bey 1216 Saferinde (Haziran 1801) şeyhübeledlik makamına tekrar getirildi. Mısır'da Kölemen nüfuzunu kırmak isteyen Bâbü'lî'nin emri üzerine 12 Cemâziyelâhir 1216'da (20 Ekim 1801) diğer beylerle birlikte hapse atıldıysa da İngilizler'in baskısıyla öteki emirlerle birlikte serbest bırakıldı ve Yukarı Saîd bölgesine gitti. Fransız kuvvetlerini Mısır'dan çıkarmaya gelen Kavalalı Mehmed Ali çok geçmeden burada nüfuzunu arttırmaya başlamıştı. Kavalalı, 1218'de (1803) İbrâhim Bey'i şeyhübeled olarak Kahire'ye çağırdı, iki yıl sonra da kendisi Mısır valisi oldu. O sıralarda Kölemen beylerinin hâlâ önemli nüfuzu bulunduğundan Mehmed Ali Paşa Mısır'da tam hâkimiyet kurabilmek için bu beylerin etkisiz hale getirilmesi gerektiğine inanıyordu. Bu sebeple İbrâhim Bey'e ve Murad Bey'in halefi olan Osman el-Berdîsi'ye karşı 1 Zilhicce 1218'de (13 Mart 1804) bir suikast hazırladıysa da başarısız oldu. İbrâhim Bey ise ona karşı koyabilmek için beyler arasında birliği sağlamaya çalışıyordu. 1225'lere (1810) gelindiğinde Kölemen beyleri, Mehmed Ali Paşa'nın kendilerine karşı açıkça harekete geçmeyeceği bir kuvvet haline gelmişti. Ancak Mehmed Ali Paşa, 5 Safer 1226'da (1 Mart 1811) Kale'de verdiği bir ziyafette bunların ileri gelenlerini, bazı kaynaklara göre 480 kişiyi (Steindorf, s. 105) tuzağa düşürerek öldürttü (Cebertî, II, 320 vd.; Cevdet, IX, 249-250; Kâmil Paşa, III, 39-40). Fakat İbrâhim Bey davete katılmadığından öldürülmekten kurtulmuştu. Hayatının son yıllarını Dongola'da geçiren İbrâhim Bey Rebûlevvel 1231'de (Şubat 1816) vefat etti. Naaşı Mehmed Ali Paşa'nın izniyle

1232 Ramazanında (Temmuz 1817) Kahire'ye getirilerek burada defnedildi.

BİBLİYOGRAFYA :

Vâsîf, *Târih* (İlgürel), s. 267, 356, 383-384; Cebertî, *'Acâ'ibü'l-âsâr*, II, 166-167, 319-320, 523; Cevdet, *Târih*, II, 34; III, 288-323; IV, 104-110; V, 277-282; VI, 319-356; VII, 77, 88-89; VIII, 23 vd., 82 vd.; IX, 249-250; Kâmil Paşa, *Târih-i Siyâsi-i Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye*, İstanbul 1327, III, 39-40; G. Steindorf, *Ägypten in Vergangenheit und Gegenwart*, Wien 1916, s. 105; Enver Ziya Karal, *Fransa-Mısır ve Osmanlı İmparatorluğu 1797-1802*, İstanbul 1938, s. 26-28, 79-81, 207; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/1, s. 503, 509-518, 564, 603-605; *Mufasssal Osmanlı Tarihi*, İstanbul 1963, V, 2631-2633, 2701-2703, 2783-2789, 2799; P. M. Holt, *Egypt and Fertile Crescent 1516-1922*, London 1966, s. 99-100, 155-156; a.mlf., "İbrâhim Bey", *El²* (İng.), III, 992; M. C. F. Volney, *Travels Through Syria and Egypt*, London 1972, I, 67-168; D. Creel, *The Roots of Modern Egypt*, Chicago 1981, s. 111, 140, 180; a.mlf., "The Mamluk Beylicate of Egypt in the Last Decades Before its Destruction by Muḥammad 'Alî Pasha in 1811", *The Mamluks in Egyptian Politics and Society* (ed. T. Philipp – U. Haarmann), Cambridge 1998, s. 131-135, 137-139, 147-148; İrâkî Yûsuf Muhammed, *el-Vücûdü'l-'Osmâniyyü'l-Memlûkî fî Mısır fi'l-karni's-şâmin 'aşer ve evâ'il'l-karni't-tâsi 'aşer*, Kahire 1985, s. 145-157; Ahmed Hüseyin, *Mevsû'atü târihi Mısır*, Kahire, ts. (Dârü'ş-şâ'b), III, 868, 871; P. Kahle, "İbrâhim Bey", *El* (İng.), III, 436-437; a.mlf., "İbrâhim Bey", *IA*, V/2, s. 890-892.

HİLAL GÖRGÜN

İBRÂHİM BEY İMARETİ ve KÜMBETİ

Karaman'da XV. yüzyılda yapılmış
imaret ve kümbet.

Eski adı Lârende olan Karaman'ın İmaret mahallesinde yer alan yapı topluluğu İbrâhim Bey Zâviyesi ve İbrâhim Bey Medresesi olarak da anılmaktadır. Şevval 835 (Haziran 1432) tarihli vakfiyesi ve Muharrem 836 (Eylül 1432) tarihli kitâbesinde "imaret" olarak adlandırılan yapının Karamanoğlu Beyi II. İbrâhim Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. İkiisi geniş kapsamlı, diğerleri küçük altı vakfiye eki Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Vakfiyelerin ikisi 835 (1431-32) ve diğerleri sıra ile 843 (1439-40), 849 (1445), 851 (1447) ve 870 (1465-66) tarihli olup hepsi tomar halinde birbirine bağlı, uzunluğu 7 metreyi bulan bir belgedir. Ayrıca medresenin içinde, kapı alınlıklarında yedişer satır halinde taşa işlenmiş iki vakfiye özeti yer almaktadır (Uzunçarşılı, I/1 [1937], s. 56-144, rs. 9-10). Vakfiyede imaretin Karaman'ın doğusunda Yoğunduar mevki-

İbrâhim Bey
İmaretî
ve Kümbetî –
Karaman

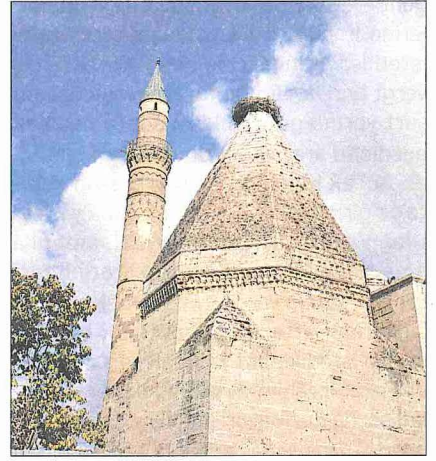
İBRÂHİM BEY İMARETİ ve KÜMBETİ

inde yapıldığı, bir tarafında cemaatle namaz kılmak için bir mescid, diğer tarafında zenginlere, fakirlere, bütün yolcu ve misafirlere yemek pişirilip yedirmek için bir mutfak, Kur'ân-ı Kerîm okutulması ve hâfız yetiştirilmesi için de bir dârülkur-râ (dârülhuffâz) inşa edildiği belirtilmektedir. Günümüzde bu yapı topluluğunda imaretin batı cephesinin güney köşesine bitişik bir türbe ve kuzey cephesi karşısında bir çeşme bulunmaktadır. Yapının mimarı bilinmemekle birlikte ahşap ustası İlyas oğlu Hacı Ömer'dir.

İmaretin kuzey cephesi önünde yer alan ve tamamen yeniden inşa edilmiş olan beş birimli son cemaat yeri batı köşedeki minare dışında cepheyi tamamiyle kaplamakta ve üç sivri kemerle dışa açılmaktadır. Araştırmacılar, orijinalinde de yapının önünde kubbeli revaklar bulunduğu kanısındadır. Son cemaat yerinde köşedeki birimler sivri tonozlarla, diğerleri ise pandantiflerle geçişleri sağlanan kubbelele örtülüdür. Yapının kuzey cephesi ekserinde hafif dışa taşkın basık kemerli taçkapı yer alır. İki yanda köşelere yakın konumda sivri kemerli ve alınlıklı birer dikdörtgen pencerenin bulunduğu son cemaat yeri son yıllarda yeniden inşa edilirken kuzeydoğu köşesinde biri cepheye, diğeri yana olmak üzere benzer iki pencereyle de dışa açılmıştır. Doğu cephesinde altta sivri kemerli ve alınlıklı dört adet dikdörtgen, üstte ise cephe ortasında üç mazgala kuzey yönünde bir dikdörtgen pencere vardır. Cephenin ortasında, ikinci-üçüncü pencereler arasında ve kuzey köşesinde on altı basamaklı birer payanda bulunmaktadır. Batı cephesinde altta üç dikdörtgen pencereden güneydeki sivri kemerli ve alınlıklıdır. Güneydeki iki pen-

cere arasında, pencerelerin üst kısmından başlayan küçük bir dikdörtgen pencere dışında üstte üç mazgal ve kuzeyde testere dişi dolgulu şeritle kuşatılmış bir dikdörtgen pencere daha vardır. Güney cephesinde, simetrik olarak yerleştirilmiş sivri kemerli ve alınlıklı dört adet dikdörtgen pencere yer alır. Cephenin batı köşesine bitişik türbenin ekseninde de bir dikdörtgen pencere görülür.

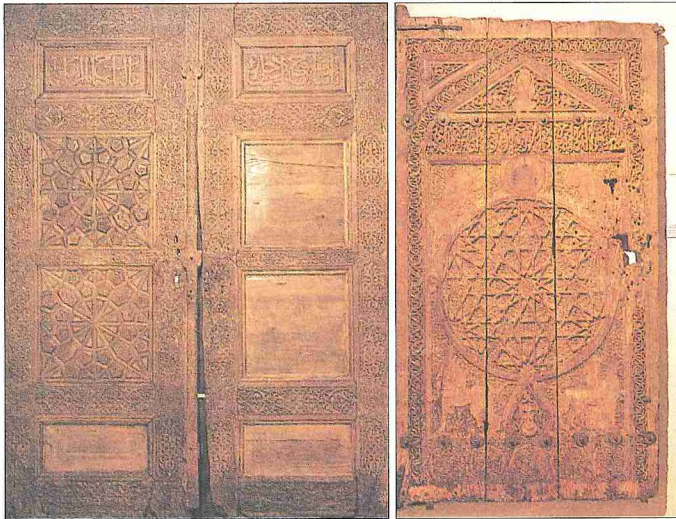
Plan şeması açısından kapalı avlulu medreseler grubu içinde değerlendirilen yapı kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen planlı, çift katlı ve dört eyvanlıdır. Taçkapının arkasında yer alan ve avluya geçişi sağlayan giriş eyvanının yan duvarlarında, kuzeyde yan mekânlara açılan yuvarlak kemerli birer kapı ve güneyde kaç kemerli birer niş bulunmaktadır. Yaklaşık kare planlı avlu, kırmalı köşe üçgenleriyle geçilen bir kubbeyle örtülüdür. Kubbenin ortasındaki küçük kubbeli aydınlık fenerinin sekizgen kasağının her yüzünde yuvarlak kemerli birer küçük pencere mevcuttur. Eskiden avlu ortasında var olduğu bilinen şadırvan son restorasyonda kaldırılmıştır. Avlunun güneyinde ekseninde yer alan ana eyvanın güney duvarı ortasında yeni yapılmış olan alçıdan mukarnas kavsaralı altıgen mihrap nişi ve yanlarında sivri kemerli alınlıklı birer pencere yer almaktadır. Eyvanın 1907 yılında söktürülen orijinal çini mihrabı İstanbul Çinili Köşk'te teşhirdedir. Ana eyvanın iki yanındaki kare planlı dershane mekânları köşe üçgenleriyle geçilen kubbeyle örtülüdür. Avluya açılan basık kemerli kapılarının üzerindeki sivri kemerli alınlıklarda sekizer satırlık birer kitâbe bulunan her iki mekânın ana eyvanla ortak duvarlarında dikdörtgen ocak nişi, güney ve

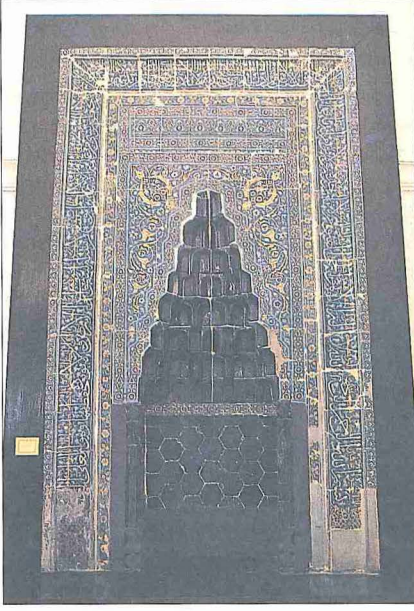
İbrâhîm Bey İmaretî'nin minare ve kümbeti

yan duvarları ortasında ise birer pencere vardır. Güneybatıdaki mekânın batı duvarında yer alan pencere bitişigindeki kümbete açılmaktadır. Avlunun doğu ve batı kanatlarında simetrik bir düzende ele alınan birimlerden güneydekiler eyvan, kuzeydekiler ise farklı biçim ve konumlarda dikdörtgen planlı üçer kapalı mekândır. Kuzeydeki giriş eyvanının iki yanında fazla derin olmayan birer eyvan bulunur. Avlu ve ana eyvana bitişik mekânlar dışında bütün birimler sivri tonozla örtülüdür. Eyvanlar sivri kemerlerle, diğer mekânlar ise sivri kemerli kapılarla avluya açılır.

Giriş eyvanının batısındaki mekândan merdivenle üst kata çıkılır. Kapalı avlu ile güneydeki birimler iki kat boyunca yükseldiğinden "U" biçimindeki üst kat alt katın doğu, batı ve kuzey kanatlarına oturtulmuştur. Doğu ve batıdaki bölün-tüsüz mekânlar kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen planlı ve beşik tonozla örtülüdür; örtü ikişer takviye kemeriyle desteklenmiştir. Kuzey kanatta üç mekân yer alır. Ortada, giriş eyvanının üzerindeki kareye yakın dikdörtgen planlı mekânla iki yanındaki doğu-batı yönünde dikdörtgen planlı birer mekân beşik tonozla örtülüdür. Simetrik bir düzenleme gösteren üst katta batıdaki dikdörtgen mekânda, takviye kemerinin altında yer alan ve güney yüzünde dikdörtgen niş bulunan bir duvar parçası dikkati çeker. Ayrıca kuzeybatı köşesindeki mekânın güneyindeki merdivenle çatıya, kuzeydeki merdivenle de minareye çıkılmaktadır. Kesme taştan inşa edilmiş olan

İbrâhîm Bey İmaretî'nin kapı ve pencere kanatları (TİEM, nr. 244, 248)

İbrâhim Bey İmaretî'nin Çinili Köşk'teki mihrabı - İstanbul

ve dikdörtgen kaide üzerinde yükselen silindirik gövdeli minare mukarnaslı bir şerefeye sahiptir. Çeşitli silmeler ve renkli taşlardan oluşmuş kuşaklarla bölümlenen gövdenin alt kısmında renkli taşlarla zikzaklı bir kuşak yapılmış ve bunun üzerinde dilimli kemercik dizisiyle bitkisel süsleme bir kuşak işlenmiştir. Üstte şerefeye yakın bir konumda firûze sırlı tuğlalarla yapılmış olan ve uçları palmet şeklinde sonuçlanan yarım şemse dizisi gövdeyi dolaşmaktadır. Şerefenin tam altında geometrik kompozisyonlu bir kuşakla şerife üzerinde külâha yakın bir konumda yazı kuşağı bulunmaktadır. En üstte yer alan ve dört sivri kemerli açıklığa sahip olan bölümle bunun üstündeki kurşun kaplı külâh son yıllarda ilâve edilmiştir.

Kesme taşla inşa edilen imarette taçkapı tamamen mermer olup burada geometrik yazı ve bitkisel süslemeye yer verilmiştir. Geometrik bezeme kapı kemerinin konsollarında, alınlığı ve kapıyı çevreleyen iki şeritte, üstteki kabarda, köşelikleri kuşatan şeritte ve taçkapıyı sınırlayan dış şeritte görülmektedir. Bitkisel süsleme kapı kemerinin kilit taşında alınlığın köşelerinde, yukarıdaki kabaranın üstünde ve köşeliklerde yer alır. Alınlığın üzerinde ise sülûs yazı bulunmaktadır. Yapının sivri kemerli pencerelerinin alınlıklarında mevcut ajurlu mermer şebekeler dikkat çekici olup cephe-

lere hareketli bir görünüm kazandırmıştır. Yapı içinde giriş eyvanının avluya açılan sivri kemerinde, hasır örgülü bordürler arasında altıgenlerden oluşan bir zencerek içinde çiçek motifleri yer almaktadır.

Ana eyvanın güney duvarının yeşil ve koyu mavi renkte altıgen çinilerle kaplı olduğu günümüze gelebilen birkaç parçadan anlaşılmaktadır. İstanbul'daki Çinili Köşk'te bulunan, renkli sır tekniğinde yapılmış dikdörtgen nişli ve sekiz sıra mukarnas kavsaralı mihrabında sarı, kahverengi, beyaz, kırmızı, patlıcan moru, firûze mavisi, koyu lâcivert, filizi yeşil ve siyah rengin yanı sıra altın yıldız da kullanılmıştır. Mihrap, süsleme tekniği ve üslûbu açısından Konya'daki Karamanoğlu, Bursa ve Edirne'deki Erken Osmanlı dönemi çinili eserleriyle büyük benzerlikler gösterir. Burada görülen stilize süslemelerin daha önce XIV-XV. yüzyıllarda Semerkant'taki Şah Zinde Türbesi'nde uygulandığını öne süren Yılmaz Önge, mihrabın II. Murad tarafından, Karaman'da imaret inşa ettiren Damad İbrâhim Bey'e hediye edilmek üzere İznik ya da Bursa'daki çini ustalarına yaptırılarak Karaman'a yollandığını, ya da bu ustaların birkaçının Konya ve Karaman'daki çini imalâthanelerine yollanarak imaret için çalışmalarına imkân sağlandığını bir hipotez olarak ileri sürmektedir.

Yapının ahşap kapı ve pencere kanatları bugün İstanbul Türk ve İslâm Eserleri Müzesi'ndedir (Envanter nr. 244). 1,10 x 2,90 m. ölçülerindeki kapı kanatları ceviz ağacından yapılmıştır. Sağ kanat üzerindeki dikdörtgen panoda yer alan kabartma sülûs kitâbede, "Karamanlı neccâr İlyas oğlu Hacı Ömer'in işidir" yazılıdır. Sol kanattaki benzer yazının "neccâr" kısmı okunamamaktadır. 248 envanter numarası ile kayıtlı 0,92 x 1,73 m. ölçülerindeki pencerenin sol kanadı da ceviz ağacından yapılmıştır. Bu pencere kanadı yalnızca işçiliği açısından değil, süslemeleriyle de Anadolu Selçuklu geleneğini büyük ölçüde sürdüren ve Beylikler döneminde Selçuklular zamanındaki yaygınlığını kaybeden insan ve hayvan tasvirlerine sahip olması açısından ayrı bir önem taşımaktadır.

Yapının batı duvarının güney köşesine bitişik iki katlı kümbet, kesme taşla inşa edilmiştir ve doğu-batı yönünde birer kemerle genişletilmiş kareye yakın bir plana sahiptir. Yapı, köşe üçgenleriyle geçilen sekizgen kasnak üzerinde içten kübbe, dıştan piramidal çatı ile örtülmüştür. Kasnak içten üç, dıştan iki sıra mukarnasla süslenmiştir. Kuzey cephesinde altışar basamaklı çifte merdivenlerle çıkılan aynalı kemerli bir kapı, diğer cephelerde birer dikdörtgen pencere vardır. İçte mekânın güneybatısına yerleştirilmiş olan üç sanduka bulunmaktadır. Alçı ile kaplanmış olan sandukalarda yazı, geometrik ve bitkisel süslemeler görülür. Vaktiyle altın yıldızla süslü oldukları bilinen bu sandukalar bugün harap durumdadır. Ortadaki sanduka İbrâhim Bey'e, diğer ikisi oğulları Kasım ve Alâeddin beylere aittir. Bugün girilemeyen alt katın dikdörtgen biçimindeki kapısı basık kemerli ve çöktürme alınlıklıdır.

İmaretin karşısında yer alan çeşme sivri kemerli bir nişten oluşmaktadır. Cepheye süslemeli şeritlerle çevrelenen çeşmenin iki yanı birer sütunçe ile yumuşatılmıştır. Karamanoğlu İbrâhim Bey İmaretî ve Kümbetî, yapı topluluğunun işlevi hakkında bilgi veren vakfiyesinin yanı sıra çift katlı planı, taş süslemeleri, renkli sır tekniğindeki çini mihrabı, Selçuklu geleneğini sürdüren ahşap kapısı ve figür-

İbrâhim Bey
İmaretî'nin
taçkapısı
üzerindeki
kitâbe

İBRÂHİM BEY İMARETİ ve KÜMBETİ

İlû bezemelere sahip ahşap pencere karnadıyla Ortaçağ Türk mimarisi örnekleri arasında özel bir yere sahiptir. Yapı bugün cami olarak kullanılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Gaffar Totaysalgır, *Karaman (Larende)*, Konya 1944, s. 34-36; E. Diez v.dğr., *Karaman Devri Sanatı*, İstanbul 1950, s. 67-84; E. Diez - Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı*, İstanbul 1955, s. 97-98, 301; Konyalı, *Karaman Tarihi*, s. 405-452; Metin Sözen, *Anadolu Medreseleri*, İstanbul 1972, II, 34-41; Şerare Yetkin, *Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi*, İstanbul 1972, s. 131-132; İlhan Temizsoy - M. Vehbi Uysal, *Karaman*, Konya 1981, s. 84; Serap Aykoç v.dğr., *Anadolu Medeniyetleri III. Selçuklu, Osmanlı, Topkapı Sarayı Müzesi*, İstanbul 22 Mayıs - 30 Ekim 1983, İstanbul 1983, s. 91-92; D. Ali Gülcen, *Karamanoğlu II. İbrahim Bey ve İmaretî Tarihçesi*, Karaman 1983; Şerife Özüdoğru, *Karaman'da Türk Mimari Eserleri Süslemeleri* (doktora tezi, İstanbul 1989), Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 135-164; Orhan Cezmi Tuncer, *Anadolu Kümbetleri: II. Beylikler ve Osmanlı Dönemi*, Ankara 1991, s. 256-260; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Karamanoğulları Devri Vesikalından İbrahim Beyin Karaman İmaretî Vakfı", *TTK Belleten*, 1/1 (1937), s. 56-144; Yılmaz Önge, "Türk Çinicilik Sanatının Enteresan Örneklerinden İbrahim Bey İmaretî (Zaviyesi)nin Mihrabı", *Arkitekt*, sy. 322, İstanbul 1966, s. 71-73.

AYNUR DURUKAN

İBRÂHİM BEYEFENDİ,

İvazpaşazâde

(ö. 1212/1798)

Osmanlı şeyhülislâmı.

İstanbul'da dünyaya geldi. Doğumu için 1132 (1720) ve 1127 (1715) gibi farklı tarihler verilmektedir. Sadrazam Hacı İvaz Paşa'nın oğludur. Vezir oğlu olduğu için "bey", ilmiyeye mensubiyetinden ötürü "efendi" unvanını aldığından kaynaklarda Beyefendi olarak zikredilir. Tahsili konusunda bilgi bulunmamakla birlikte babasının çevresindeki hocalardan özel eğitim gördüğü anlaşılmaktadır. İlk defa 1146'da (1733-34) genç yaşta müderris olduğu bilinmekle beraber hangi medresede göreve başladığı tesbit edilememektedir. Bir süre müderrislik yaptıktan sonra kadılığa geçerek 1152'de (1739) Yenişehir-i Fenâr, 1159'da (1746) Bursa kadısı oldu. 1162'de (1749) Medine, 4 Şâban 1165'te (17 Haziran 1752) İstanbul kadılığına getirildi. Bu görevi 1167 Muharremine (Kasım 1753) kadar sürdürdü. Cemâziyelâhir 1173'te (Şubat 1760) Anadolu pâyesiyile ikinci defa İstanbul kadılığına tayin edilip on bir ay bu vazifede kaldı. 20 Muharrem 1175'te (21 Ağustos 1761) bilfiil Anadolu kazaskeri (Vâsîf, I, 202, 215),

6 Rebûlülâhir 1180'de (11 Eylül 1766) Rumeli kazaskeri oldu (Çeşmîzâde, s. 53). Bu sonuncu görevinin ardından uzun bir mâzuliyet dönemi geçirdi ve 17 Ramazan 1185'te (24 Aralık 1771) tekrar Rumeli kazaskerliğine getirildi, ancak normal süresini tamamlayınca azledildi (17 Ramazan 1186 / 12 Aralık 1772). 23 Receb 1188'de (29 Eylül 1774) Dürrihzâde Mustafa Efendi'nin üçüncü defa meşihattan azli üzerine de şeyhülislâm oldu (Edib Mehmed Emin, vr. 50^b). I. Abdülhamid ona büyük ilgi göstererek iltifatta bulunmuş, devlet işleri hakkında gizli görüşmeler yapmış ve Çırağan'da bir yalı ihсан etmişti. Hatta padişah tebdilen kendisini konağında ziyaret eder ve çeşitli meseleleri görüşürdü. Böyle bir ziyarette (8 Şevval 1188 / 12 Aralık 1774), Selânik kadısı olan oğlu Mustafa Efendi'ye Mekke pâyesini tevcih ederek hattını hemen orada kendi eliyle yazmıştı (Sâdullah Enverî, vr. 4^b). İbrâhim Beyefendi'ye karşı gösterilen bu ilgi nüfuzunun zamanla artmasına yol açtı. Ancak 1189 Cemâziyelevvelinde (Temmuz 1775) Dolmabahçe mesiresinde Kırım delegelerine verilen ziyafet sırasında, adamlarından biri için istediği mukâtaa iltizamı iltimasının Sadrazam İzzet Mehmed Paşa tarafından iltizam bedelinin az bulunarak reddedilmesiyle aralarında çıkan sert tartışmadan sonra hiddetlenerek çadırdan çıkıp gitmesi, I. Abdülhamid tarafından misafirlere karşı büyük bir saygısızlık kabul edildi; önce İzzet

Mehmed Paşa, yirmi iki gün sonra da 30 Cemâziyelevvel 1189'da (29 Temmuz 1775) kendisi azledildi.

Sadrazamla aralarında geçen bu olayın kendisinin ve dolayısıyla sadrazamın gerçek azil sebebi olmadığına dair kayıtlar mevcuttur. Nitekim İbrâhim Beyefendi, Ahmed Vâsîf Efendi'nin belirttiği gibi iffet ve takvâ sahibi olması yanında şer'î hükümlerin siyasette de geçerli kılınması hususunda hassasiyet göstermekte ve sadrazamı da daima devleti hayırlı işlere sevketmesi için bilgilendirip uyguladığı siyasete müdahale etmekteydi. Bu husus, Rusya ile olan ilişkilerde ve özellikle Kırım'a dair meselelerde kendini belli etmekteydi. İbrâhim Beyefendi, Küçük Kaynarca Antlaşması'nın bu konudaki maddelerine dikkati çekmekte ve problemlerin çözümüne çalışmakta, ancak etkili olamamaktaydı. Sadrazamın, Kırım meselesinin tam anlamıyla çözülememesi ve yeni bir savaşa sebebiyet verebileceği endişesiyle tâvîzkâr bir politika izlemekte olduğunu gören İbrâhim Beyefendi'nin, Rus taleplerine karşı yumuşak bir tutum sergileyen siyaseti sert bir şekilde eleştirip Kırım'a dair "diyanet" işlerini dikkatle takip ederek bu hususta sadrazamla anlaşmazlık içinde bulunduğu ve bundan dolayı padişaha şikâyet edildiği anlaşılmaktadır. Her ikisinin de azilleriyle sonuçlanacak olan bu son tartışmanın, serbestiyet maddesinin reddi ve tekrar Osmanlı Devleti'ne bağlanma istekleriyle

Üzerinde İvazpaşazâde İbrâhim Beyefendi'nin mührü ve imzası bulunan, Lofca kadısının Hüseyin Ağa Camii'ne vâiz tayiniyle ilgili arzi (BA, Cevdet-Maarif, nr. 8314)

